

دوره آموزشی

تدریس خرد

ویژه درس کارورزی مرحله دوم آموزش پذیرفته شدگان استخدام پیمانی آموزش و پرورش

نعمت اله موسی پور – ناصر یعقوب نژاد

اگر حرفه‌ی معلمی کاری پیچیده است، پس یادگیری شیوه‌های تدریس بسیار پیچیده‌تر است.

جورج براون

تدریس خرد چیست؟

تدریس خرد به عنوان تدریس طراحی شده در مقیاس کوچک، به منظور توسعه مهارت‌های تازه و پالایش مهارت‌های پیشین، تعریف شده است. در تدریس خرد همه چیز از ابعاد کلاسی کوچکتر می شود از جمله: مدت زمان تدریس (که از ۵ تا ۷ دقیقه است)، حجم مطالب و مهارت های تدریس. در این روش آموزش تدریس، اندازه کلاس، طول دوره، آموزش مهارت و اندازه موضوع تحت کنترل است.

یکی از مختصات تدریس خرد این است که تجربه ای جدید یا نوآوری در زمینه تربیت معلم، خصوصاً دانشجو معلمان است. در تدریس خرد در هر زمان تنها یک مهارت، مورد تاکید است. موضوع درسی مهم نیست، بلکه آنها فقط باید بر مهارت های تدریس متمرکز شوند. معمولاً این درس روی نوار ویدئویی ضبط می گردد. سپس استاد راهنما و کارورز به مشاهده و تجزیه و تحلیل آن می پردازند تا از این طریق کارورز بتواند با شناخت نارسائی های کار خود به اصلاح آن بپردازد. هدف اصلی تدریس خرد، تغییر رفتار معلمان با توجه به اهداف مشخص شده است. بنابراین تدریس خرد روشی است برای تمرین و انتقاد از مهارت های آموزش به صورت مشاهده مستقیم. این روش، برنامه ای مفید و کمک رسان در آموزش تدریس بوده و حرکتی است به سوی یکی کردن موضوعات روان شناختی آموزش، فلسفه ی آموزش و مسایل عملی تدریس در قالب بینشی متعارف است.

چرا تدریس خرد؟

تدریس خرد یکی از نوآوری در زمینه فن آوری تدریس است. این، یکی از تکنیک های آموزش دانشجو معلمان است و به نظر می رسد که اجرای آن بهترین پیش آمادگی برای عملکرد در کلاس درس است. تدریس خرد به سرعت و توسعه کسب مهارت های تدریس کمک می کند و خطاهای عمده ناشی از بی مهارتی یا کم مهارتی را حذف می کند و حس اعتماد به نفس کارورز را پرورش می دهد. البته این روش، شخصیت و روش کار کارورز را یک شبه تغییر نداده، همه مشکلات تدریس را حل نکرده و کارورز را به یک معلم با استعداد و سرآمد تبدیل نمی کند؛ اما این حسن را دارد که یک معلم بهتر تحویل می دهد. این ادعا از پشتوانه پژوهشی نیز برخوردار است؛ از جمله طی مطالعاتی که در استانفورد برای مقایسه تدریس خرد با کارورزی در مدرسه صورت گرفته ارتباط قوی و محکمی بین آنها دیده می شود.

علاوه بر این، مرحله دوم آموزش پذیرفته شدگان آزمون استخدام پیمانی آموزش و پرورش در بازه ۹۵/۳/۳ تا ۹۵/۴/۳۰ برگزار می گردد. در این زمان مدارس آموزش و پرورش در ایام امتحان به سر برده و رو به تعطیلی هستند؛ بنابراین عملاً کلاس درسی تشکیل نمی شود و مالا امکان برگزاری دوره های کارورزی در مدارس وجود ندارد. بنابراین استفاده از روش

«تدریس خرد» ضمن ایجاد امکان تشکیل کلاس های کارورزی، موجب افزایش کارآیی و نهایتاً اثربخشی در توان تدریس کارورزان می گردد.

الگوی استانفورد در تدریس خرد

شیوه ی آموزش تدریس خرد در اوایل دهه ۶۰ در استانفورد آلن و رایان بسط و توسعه یافت. این شیوه عبارت بود از یک دوره عملیات زنجیره ای شامل:

طرح ← تدریس ← مشاهده (تقد و تحلیل) ← طرح مجدد ← تدریس مجدد ← مشاهده مجدد

در این روش هر دوره به تمرین یک مهارت کوچک، مانند مهارت در شروع و پایان درس، مهارت در طرح پرسش های خاص، مهارت در مشارکت دادن دانش آموزان و تقویت یادگیری آنها و غیره اختصاص می یابد.

الگوی اصلاح شده تدریس خرد

اکنون الگوی اصلی استانفورد در موارد گوناگون اصلاح شده است. الگویی که اکنون به کار برده می شود عبارتست از:

طرح ← تدریس ← مشاهده (نظارت)

در این طرح، برنامه آموزش خرد به وسیله گروه های ۴ یا ۶ نفری کارورزان اجرا می شود که با یک راهنما کار می کنند. این الگو از الگوی استانفورد بسیار اقتصادی تر است و این امکان را به کارورزان می دهد که اگر بخواهند موضوعات به هم پیوسته را تدریس کنند، طرح درسشان را با هم بریزند؛ طرز درس دادن هم دیگر را مشاهده کنند و درباره ی آن به بحث و گفتگو بپردازند. به این ترتیب حذف تدریس مجدد، با یافته های بیشتری که در این الگو بدست می آید جبران می شود.

تفاوت روش تدریس خرد با روش کارورزی سنتی (در مدرسه)

- ✓ در تدریس خرد، کلاس شامل ۱۰ تا ۱۵ نفر است در حالیکه روش سنتی ۴۰ تا ۴۵ شاگرد دارد.
- ✓ طول ارائه در تدریس خرد ۵ تا ۷ دقیقه و در روش سنتی ۴۰ تا ۴۵ دقیقه است.
- ✓ دانشجو معلمان در تدریس خرد یک مهارت را در هر زمان تمرین می کنند در حالیکه معلمان در روش سنتی چندین مهارت را در یک زمان انجام می دهند.
- ✓ در تدریس خرد بازخورد فوری امکان پذیر است، اما در روش سنتی، بازخورد فوری امکان پذیر نیست.
- ✓ تدریس خرد در شرایط کنترل شده ارائه می شود در حالیکه در روش سنتی، شرایط کنترل نمی شود.
- ✓ تدریس در روش تدریس خرد نسبتاً آسان است اما در روش سنتی، عمل تدریس پیچیده است.
- ✓ روش تدریس خرد مخصوص تازه معلمان برای توسعه مهارت های تدریسیشان است در حالیکه روش سنتی برای عموم معلمان می تواند بکار برده شود.
- ✓ در تدریس خرد تاکید خاصی روی موضوع تدریس نیست اما در تدریس سنتی روی موضوع درسی تاکید می شود.
- ✓ تدریس خرد فرایندی چرخشی تا رسیدن به خبرگی در مهارتی خاص است؛ اما در تدریس سنتی تسلط بر مهارت خاصی مدنظر نیست.
- ✓ در تدریس خرد، الگوهای کنش و واکنش در کلاس به شکل قابل مشاهده تدریس و ارائه می شود؛ اما در تدریس سنتی، تاکید روی الگوی کنش و واکنش در کلاس درس نمی شود.

مزایا و محدودیت های روش تدریس خرد

الف) مزایا

۱. آموزش خرد روشی است برای تمرین و انتقاد از مهارت های آموزش به صورت مشاهده مستقیم. پیام عمده ی آن اینست که با تاکید بر اجزای آموزش مانند مقدمه چینی، سوال کردن، استفاده از مثال و نتیجه گیری می توان فرایند آموزش را تحلیل کرد و آن را بهبود بخشید.
۲. تدریس خرد پیچیدگی های تدریس در کلاس را تا حدود زیادی کاهش می دهد و بهترین راه برای تقویت مهارت های تدریس، خصوصاً برای تازه معلمان است. این روش، مهارت های ویژه تدریس مانند مهارت استفاده از تخته سیاه، مهارت تغییر محرک ها (در تدریس) و ... را توسعه می دهد.
۳. از طریق ضبط ویدئویی، دسترسی به ابعاد مختلف بازخوردهای آنی و خود ارزیابی فراهم می گردد. این یک فن آموزشی شخصی است که دانشجو معلم مطابق با توانایی های ذهنی اش، مهارت های تدریس را تمرین می کند؛ بنابراین برای کارورز، نظارت ماهرانه و بازخورد سازنده فراهم می کند.
۴. این روش زمان و انرژی دانشجو معلمان را ذخیره می کند.
۵. این روش به دریافت دانشی عمیق تر در مورد هنر تدریس کمک می کند.
۶. برنامه های تدریس خرد همراه با ضبط ویدئویی مهارت های تدریس فرصتی است که معلمان تازه کار به دست می آورند تا راهنمایان، معلمان دلسوز و یاری رسان را ملاقات کنند و پیرامون مسایل و مشکلات خود با آنها به بحث و گفتگو بنشینند. علاوه بر این گزارشات ویدئویی و صوتی از جمله عینی ترین فنون مشاهده هستند که به کارورز

- امکان دیدن خود از دریچه نگاه شاگردان را می دهند. امتیاز دیگر این گزارشات در وسعت تمرکز آنهاست. با آنها می توان زمینه وسیعی از فعالیت هایی که معلمان و شاگردان انجام می دهند را پوشاند.
۷. قادر به استنباط رفتارهایی است که در تدریس کلاسی مهم هستند.
۸. صمیمیت بین معلم و شاگردان را افزایش می دهد.
۹. ابزاری است برای ادامه آموزش، هم برای تازه کارها و هم برای معلمان باسابقه.

ب) محدودیت ها

- کارورز در پیاده کردن این روش باید **صلاحیت** و دانش لازم برای تدریس را داشته باشد، زیرا اگر فاقد آن باشد نمی تواند همزمان بر کنترل شاگردان و ایجاد انگیزش آنها فائق آید.
- باید طوری این روش پیاده شود که اثر بخش باشد نه اینکه تنها به کسب مهارت های سطحی منجر شود.
- در استفاده از این روش بهتر آن است که از تجهیزات لازم همچون وسایل الکترونیکی استفاده گردد؛ اما اکثر دانشجو معلمان هنگام استفاده از وسایل الکترونیکی دارای اضطراب می شوند؛ این عامل خود باعث استفاده نکردن از این روش می گردد.
- پرورش معلمان یکسان یا همانند، با لبخند ها و شیوه های استاندارد شده.

تجهیزات لازم برای راه اندازی تدریس خرد

سازو برگ و تجهیزات مربوط به راه اندازی برنامه ی تدریس خرد عبارتند از:

- دوربین (موبایل)
- تجهیزات جانبی تدریس مانند تخته و گچ یا ماژیک
- سایر امکانات مورد نیاز (بر اساس هدف و محتوای درس، انتخاب ابزارهای موجود یا کشف و تولید ابزارهای مناسب باید به کارورزان توصیه شود، حتی تدریس ساده ترین مباحث، نباید بدون ایده های تازه، برای استفاده از ابزارهای مناسب باشد).

مهارت های مورد تاکید در تدریس خرد

نکته ۱: مهارت های تدریس خرد، دارای همپوشی هستند.

نکته ۲: مهارت هایی که در این متن به آن اشاره شده است؛ توانایی هایی هستند که بر اساس مطالعات استاندارد بین المللی، انتظار می رود نومعلمان در فرایند تدریس خرد باید کسب کنند؛ لیکن با توجه به موقعیت، می توان طیف مهارت ها را تغییر داد.

۱. مهارت شروع تدریس: مهارت شروع یک درس شامل برقراری تفاهم با شاگردان، جلب توجه آنان و محتوای ضروری را به ایشان ارائه کردن. اجزای این مهارت عبارت است:

- جلب توجه شاگردان: معمولاً در ابتدای درس، شاگردان از نظر تمرکز و وضعیت روانی، برای یادگرفتن آماده نیستند. در برخی موقعیت ها، مأموریت اصلی معلم، ایجاد علاقه مندی به یادگیری در شاگردان است. معلم می تواند این کار را از طریق تعریف کردن یک داستان، به کمک یک نمایش یا قطعه خوانی یا امثال آن انجام دهد.
- استفاده از دانسته های قبلی: دانسته های قبلی به سطح آمادگی شاگردان برای دریافت مطلب، قبل از شروع تدریس اشاره دارد. استفاده از دانسته های قبلی، ضروری است چراکه آن کمک می کند به ایجاد هماهنگی بین دانسته های قبلی شاگرد و دانسته های جدید که معلم می خواهد روی آنها تاکید کند.
- استفاده از ابزارهای مناسب: برای شکل دادن به انگیزه یادگیرندگان، معلم باید از ابزارها یا فنون مناسب استفاده کند تا درس را معرفی نماید.
- ارتباط دادن به موضوعات جدید: بعد از سوالات اولیه و معرفی درس، معلم باید بین دانسته های قبلی و موضوع درس فعلی ارتباط برقرار کند

۲. مهارت شکافتن سوال: مهارت طرح سوال، توانایی است که به شاگردان کمک می کند تا به عمق جوانب مختلف مساله فکر کنند. معلم از طریق پرسیدن سوالات بیشتر، شاگردان را هوشیارتر می کند. او شاگردان را قادر به درک عمیق موضوع می نماید. عناصر این مهارت عبارتند از:

- اشاره: زمانی که شاگرد ناتوانی خود را برای پاسخ به سوالات در کلاس نشان داد یا جواب هایش ناقص بود؛ معلم می تواند سوالات مشابهی بپرسد که به شاگردان در حل موالاتی که قبلاً پرسیده شده است، کمک کند.
- جستجوی اطلاعات بیشتر: زمانی است که شاگردان در کلاس به سوالات درست پاسخ می دهند اما معلم اطلاعات بیشتر و تبیین واضحتری از شاگردان را جستجو می کند، از طریق توضیح دادن اینکه چرا و چگونه به قسمت درست پاسخ دست یافته اند؟
- تمرکز مجدد: زمانی که معلم سوالات مشابهی از دیگر شاگردان برای مقایسه می پرسد. توصیه می شود این سوالات بگونه ای توسط معلم طرح گردد به پرسش و پاسخ بین شاگردان باهم، و ایجاد تعامل میان آنها منجر گردد.
- سوالات هدایت کننده: سوالاتی است که برای پاسخ دادن بیش از یک نفر، هدایت می شود که به آنها سوالات هدایت کننده گفته می شود.

۳. مهارت توضیح دادن: منظور، ارائه موضوعات درسی در قالبی ساده است برای شاگردان و آنرا قابل فهم نمودن. این مهارت همچنین توانایی معلم برای توضیح منطقی چرایی، چگونگی و چیستی مفاهیم، اتفاقات و ... را شامل می شود. عناصر این مفهوم عبارت است:

- جملات آغازین گویا: قبل از آغاز هر توضیحی، معلم باید شاگردان را درباره اینکه می خواهد در آن روز به چه برسد را بوسیله جملات آغازین گویا بیان کند.
- پرهیز از جملات بی ربط: زمانی که موضوع در حال ارائه شدن است، تنها عبارات مرتبط باید مورد استفاده قرار گیرد.
- بیان سلیس و روان: معلم باید از بیان روان استفاده نماید تا شاگردان آنچه را که معلم می گوید بشنوند و بفهمند.
- کلمات ارتباطی: این تکنیک، عموماً برای بسط ارتباط ها در جملات از طریق عباراتی مانند: بنابراین، پس، زیرا، بدین سبب، در نتیجه، در این رابطه و ... استفاده می شود.
- استفاده از کلمات مناسب: معلم باید از کلمات مناسب برای شکل دادن به یک هدف یا یک موضوع استفاده کند وگرنه ممکن است در حالت سردرگمی قرار گیرد.

الزامات مهارت توضیح دادن: الف) به زبان ساده باشد، ب) نباید به حالت مشاوره ای ارائه شود، پ) مطالب موجود در آن {درس} باید سلسله وار ارائه شود، ت) چیزهای بی ربط نباید در آن راه یابد و ث) باید مطابق با سن، تجربه و سطح ذهنی شاگردان ارائه شود.

۴. مهارت تغییر محرک: مهارت تغییر محرک به عنوان تغییر عمدی در رفتار معلم است که هدف آن پایدار نگه داشتن توجه شاگردانش در طول تدریس است. تغییر محرک، تعیین کننده سرزندگی معلم در کلاس درس است. زیر مولفه های این مهارت عبارتند از:

- حرکات بدنی: حرکات فیزیکی معلم در کلاس در جلب توجه یادگیرندگان بسیار اهمیت دارد. حرکات غافلگیرکننده بدنی و توقف های ناگهانی، توامان، به جذب توجه شاگردان در سطح بالایی کمک می کند. معلم بدون این فعالیت ها شبیه سنگ بتخانه است. انجام حرکات اضافی نیز نامطلوب است.
- اشارات: اشاره شامل حرکات سر، دست و حرکات ارتباطی چشم (مانند تبسم، ابرو بالا انداختن ها، هیجانات و ...) است. این فنون به معلم کمک می کند تا در ارائه درسش در کلاس، موثرتر و فعالتر باشد.
- تغییر صدا: معلم باید در صدایش نوسان ایجاد کند. شاگردان، از سخنرانی با تن صدای یکنواخت احساس خستگی کرده و از درس زده می شوند.
- تمرکز: تمرکز به هنر جلب توجه شاگردان درباره یک موضوع خاص است که معلم می خواهد بر آن تاکید کند، بعضی از فنون عبارتند از: تاکید شفاهی، تاکید اشاره ای و تاکید شفاهی – اشاره ای.
- تماس و حرکات چشمی: تماس و حرکات چشمی، هردو، نقش بسیار مهمی در هدایت هیجانات و کنترل واکنش های بین معلم و شاگردان بازی می کند. در موقعیت کلاس درس، این فن اشاره به این دارد که معلم باید با هدف تقویت توجه شاگردان به درس، تماس چشمی برقرار کند.
- مکث کردن: مکث کردن اشاره به توقفی کوتاه و عمدی دارد که حین ارائه ایده ها، توضیح دادن، سخنرانی و ... مورد استفاده قرار می گیرد. استفاده عملی از مکث های کوتاه به معلم در جلب و تقویت توجه شاگردانش کمک می کند

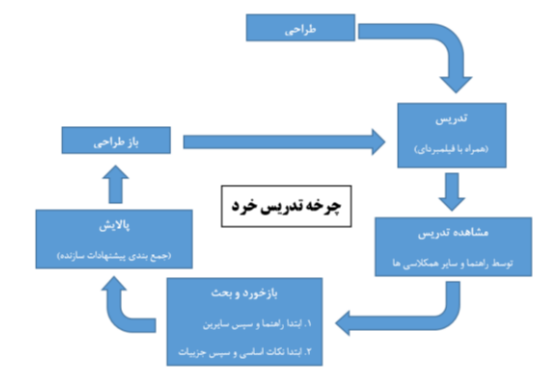
۵. مهارت نوشتن روی تخته سیاه: تخته سیاه ها، ابزاری بصری هستند که به طور گسترده در تمام جوانب تدریس و آموزش مورد استفاده قرار گرفته و برای ارائه یک تصویر کلی از درس بسیار مناسب هستند. خوب کار کردن با تخته سیاه موجب واضح شدن ادراک و مفاهیم می شود که قبلاً آموخته شده و به درس تنوع می بخشد (استفاده از تخته سیاه به عنوان یکی از مهارت های پایه و ضروری برای نومعلممان به شمار می رود و منافاتی با توانایی معلم در استفاده از رسانه های نوین آموزشی مانند اسلاید، پرژکتور، تخته هوشمند و ... ندارد. علاوه بر این زیر مولفه های این مهارت، می تواند در استفاده از رسانه های فوق الذکر نیز بکار رود). زیر مولفه های این مهارت عبارتند از:

- خوانایی (خواندن راحت): خوش خط نویسی معلم روی تخته سیاه باعث جلب توجه شاگردان و ترغیب ایشان به بهبود دست خط شان است. برای خوش خط تر شدن، معلم باید دقت کند که تمایز مشخصی بین هر کدام از حروف الزامی بوده و فاصله مناسب بین هر کدام از حروف و کلمات وجود داشته باشد.
- اندازه و تنظیم مطلب (در یک خط صاف): اندازه حروفی که توسط معلم روی تخته نوشته می شود بای د متعارف و به اندازه کافی بزرگ باشد بگونه ای که از ردیف آخر خوانده شود. حروف بزرگ باید بزرگتر از حروف کوچک بوده و دستخط باید تا جایی که ممکن است در خط راست باشد بدون اینکه از یک خط بیرون بزند.
- مشخص کردن مطالب مهم: نکات یا واژه های مهم که روی تخته نوشته می شود تنها باید موضوعات اساسی و مهم باشد. گچ رنگی باید با هدف جذب توجه یادگیرندگان به مطالب مهمی که نیاز به برجسته شدن دارند، به فراخور مورد استفاده قرار گیرد.
- استفاده از فاصله: برای استفاده مناسب از فضا، واژه ها یا عبارات مهم باید روی تخته نوشته شود. در صورت زیاد نوشتن حروف، باید از اینکه تخته نامرتب شود، اجتناب نمود. تنها مطالب مهم باید روی تخته باقی بماند و کلمات غیرضروری باید حذف گردند.
- موجز نویسی روی تخته سیاه: با هدف معنی دار ساختن تدریس برای شاگردان، معلم باید در پایان درس، خلاصه ای از نکاتی که روی تخته سیاه نوشته ایجاد کند. اینکار باید بسیار مختصر باشد بگونه ای که شاگردان بتوانند تمام درس را در یک نظر بازایی کنند.
- صحیح نویسی: وقتی جمله ای روی تخته در حال شکل یابی است، معلم باید مراقب صحت املاء، نشانه گذاری، قواعد دستوری و غیره باشد.
- موقعیت معلم: معلم نباید بین یادگیرندگان و تخته سیاه باشد.
- ارتباط با شاگردان: معلم زمانی که روی تخته می نویسد، باید ارتباط چشمی خود با شاگردانش را تقویت کند. این برای کنترل کنش و واکنش ها، حفظ ساختارها، تداوم توجه شاگردان و ... ضروری است.

۶. مهارت جمع بندی درس: وقتی یک دانشجو معلم جمع بندی مناسبی را به شیوه ای جالب ارائه دهد، مهارت جمع بندی نامیده می شود. در صورت فقدان جمع بندی مناسب، درس یا دوره ناقص باقی می ماند. فعالیت های دیگری همچون ارائه خلاصه درس به شاگردان، پرسش از شاگردان، تعیین تکلیف شب، طرح مسأله و درخواست حل آن در کلاس یا در منزل، تعیین تحقیق کلاسی می تواند تکمیل کننده مهارت جمع بندی باشد.

مراحل تدریس خرد

۱. فراهم کردن دانش و آگاهی درباره تدریس توسط مدرس یا راهنما: ابتدا «مفاهیم اصلی، اصول برنامه ریزی و فرایند تدریس» در جلسات سخنرانی (تدریس شفاهی) توسط راهنما ارائه شده و یک خرده مهارت خاص در قالب رفتارهای تدریس ارائه می شود تا کارورزان، طرح درس و ارائه تدریسی که بوسیله راهنما ارائه می شود را مشاهده کنند.
۲. با همفکری سایر اعضای گروه یک درس را انتخاب کنند، درس مذکور موضوع کار تمام اعضای گروه خواهد بود.
۳. اعضای گروه، از درس انتخاب شده، ۶ موضوع مجزا را برای تدریس انتخاب و بین خودشان توزیع کنند.
۴. هر یک از اعضای گروه، با توجه به موضوع انتخاب شده برای تدریس، با همفکری سایر اعضای گروه، تدریس خود را با عنایت به خرده مهارت های ۶ گانه (با تمرکز بر یکی از ۶ مهارت) ارائه کند.
۵. هر دانشجو معلم برای موضوع خود، طرح های درسی کوتاهی در درسی که گروه انتخاب کرده است؛ آماده کند.
۶. دانشجو معلم، موضوع درسی و خرده مهارت تدریس را با هماهنگی راهنما تدریس کند؛ بدین ترتیب فرصت های عمل و اجرا در شرایط کنترل شده به وجود می آیند. این فرایند می تواند توسط راهنمای تعلیم و تربیت، راهنمای تخصصی و سایر کارورزان مشاهده شود. علاوه بر این فرایند تدریس باید از طریق ابزار ضبط ویدئویی (دوربین فیلمبرداری موبایل) با مسئولیت کارورز ضبط شود و در اختیار راهنما و سایر کارورزان قرار گیرد. هرگاه کارورز، خود، مشاهده گر تدریس خویش باشد نتایجی که بدست می آورد عامل بالقوه ای برای تلاش در جهت بهبود خواهد شد.
- تبصره: فیلمبرداری از تدریس، برای کارورزان دختر رشته تربیت بدنی الزامی نیست و در صورت تمایل دانشجو و با مسئولیت و بهره برداری شخصی وی اینکار بلامانع است.
۷. بحث درباره دروس مبتنی بر بازخورد بوده و چنانچه دانشجو معلم در طول تدریس، دچار هرگونه خطایی شود در مرحله بازخورد، بیان و اصلاح می شود. موفقیت فرایند تدریس خرد وابسته به بازخورد است که می تواند توسط منابع مختلفی بازخورد از جمله راهنما، خود کارورز و سایر کارورزان ارائه گردد. مسئولیت شکل دهی و هدایت فرایند بازخورد برعهده راهنمایان است.
۸. دانشجو معلم باید بر اساس بحث ها و پیشنهادات ارائه شده، طرح درس خود را برای ارائه خرده مهارت بصورت موثر، (ترجیحاً در همان جلسه) بازطراحی کند. دانشجو معلم درس بازطراحی شده را مجدداً در همان کلاس و همان مدت زمان و برای تمرین همان خرده مهارت ارائه کند.
۹. در ادامه، تدریس با بحث درباره پیشنهادات و مشوق ها، در مورد عملکرد تدریس ادامه می یابد. بازخوردها با تأکید بر تشویق، مجدداً به کارورز ارائه می شود.
۱۰. توصیه می شود فرایند فوق تا زمانی که کارورز به خبرگی در خرده مهارتی خاص دست یابد، تکرار شود.

زمانبندی تدریس خرد

فعالیت	زمان مورد نیاز (به دقیقه)
تدریس	۱۵
بازخورد	۶
بازطراحی	۱۵
تدریس مجدد	۱۰
بازخورد مجدد	۶
جمع	۵۲

نقش راهنما در تدریس خرد

در هر کلاس تدریس خرد، ۲ راهنما حضور دارند، یک نفر راهنمای تعلیم و تربیت و یک نفر راهنمای درس تخصصی.

تبصره ۱: در جریان کلاس کارورزی در رشته علوم تربیتی تنها یک راهنمای تعلیم و تربیت حضور خواهد داشت، و تنها در جلسه ارزیابی، یک راهنمای تعلیم و تربیت دیگر نیز برای ارزیابی کارورزان در جلسه آخر حضور خواهد یافت (که دستمزد وی بصورت حق جلسه پرداخت خواهد شد).

تبصره ۲: در رشته تربیت بدنی دو راهنما از ابتدای تدریس حضور خواهند داشت و در جلسه پایانی، برای ارزیابی کارورزان، یک راهنمای دیگر به جمع آنان اضافه خواهد شد (که دستمزد وی بصورت حق جلسه پرداخت خواهد شد).

تبصره ۳: تعیین راهنمای تخصصی برای درس های مربی پرورشی و مراقب سلامت با پیشنهاد مدیرمحترم گروه مربوطه و موافقت معاون محترم آموزشی پردیس انجام خواهد شد.

تبصره ۴: برای هر راهنما، ۱۲ کارورز پیش بینی شده است و هر کلاس باید از ترکیب کارورزان یک راهنمای تعلیم و تربیت و یک راهنمای تخصصی (مجموعاً ۲۴ نفر) تشکیل شود. در این صورت حق الزحمه هر یک از راهنمایان بصورت مساوی و برابر ضوابط خواهد بود.

تبصره ۵: در صورتی که تعداد راهنمایان کمتر از معیار تبصره ۴ باشد؛ حق الزحمه استاد به تعداد دانشجویان از ۲۴ نفر و مطابق ضوابط محاسبه خواهد شد.

تبصره ۶: در مواردی که تعداد دانشجویان کمتر از ۱۲ نفر باشد؛ پرداخت حق الزحمه بر اساس حق جلسه و با در نظر شرایط درس کارورزی ۲ پرداخت خواهد شد.

وظیفه راهنما در تدریس خرد اینست که به کارورز کمک کند تا کیفیت تدریسش را بهبود بخشد، بنابراین نقش وی در طول برنامه های آموزشی با باریک بینی همراه است و همواره تغییر می کند. معمولاً در اولین مراحل باید نقش هدایت

و حمایت کننده و در ادامه نقش تشویق کننده داشته باشد. خلاصه اینکه ضرورت دارد راهنما به تلاش هایی ورای انجام وظیفه صرف مبادرت ورزد.

از جمله وظایف راهنما در تدریس خرد می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- ارائه «مفاهیم اصلی، روش طراحی درس، اصول برنامه ریزی و فرایند تدریس» توسط راهنمایان (در صورت لزوم و تشخیص راهنمایان).
- آموزش یک خرده مهارت خاص در قالب رفتارهای تدریس برای کارآموزان به عنوان نمونه توسط راهنمای تخصصی
- تبیین اهمیت و اجزای طرح درس و ارائه نمونه ای از آن در کلاس.
- تبیین و تشریح وظایف کارورزان، اعم از کارورز مجری و کارورزان مشاهده گر در جریان تمرین تدریس
- تشکیل گروه های ۶ نفره در کلاس
- کمک به کارورزان برای انتخاب درس و تقسیم موضوعات برای تدریس
- ثبت زمان تدریس هر یک از کارورزان و نظارت بر اینکه هر یک از افراد در گروه، تدریس خود را در زمان تعیین شده و با تاکید بر یکی از خرده مهارت ها انجام دهد.
- تبادل نظر و ارائه طریق به کارورز، پیش از تدریس
- مشاهده تدریس کارورز توسط راهنما
- اطمینان از فیلمبرداری کارورز از جلسه تدریس
- برگزاری نشست های هدایت کننده با کارورز، پس از تدریس: در این نشست کارورز می آموزد که چگونه نشانه های کلیدی «کنش متقابل» خود با شاگردان را جستجو کند. (این مرحله می تواند با استفاده از مقیاس های درجه بندی شده، فهرست های کنترل و تجزیه و تحلیل کنش های متقابل تقویت شود).
- آغازگر فرایند ارائه بازخورد به کارورزی که تدریس کرده است و سپس شکل دهی و هدایت فرایند بازخورددهی کارورزان مشاهده گر به کارورز مجری.
- تبادل نظر مجدد با کارورز برای طرح ریزی مجدد تدریس با توجه به نکات طرح شده در فرایند بازخورد
- مشاهده مجدد تدریس کارورز
- تبادل نظر نهایی کارورز و راهنمایان
- فرایند نظارت بالینی و پشتیبانی حرفه ای از کارورز تا تسلط کارورز بر مهارت های تدریس ادامه می یابد. در صورت امکان هر کارورز می تواند در هر شش مهارت، تدریس کرده و به تسلط برسد (در این صورت ملاک ارزیابی وی، بهترین تدریس وی خواهد بود).
- جمع آوری فایل ضبط شده تدریس همه کارورزان و ثبت آن در یک مجموعه توسط راهنمای تعلیم و تربیت
- ارزیابی و ثبت نمره در خصوص عملکرد کارورز بر اساس فرم، ملاک ها و سطوح عملکرد ارسالی از معاونت نظارت و ارزیابی
- آموزش روش تکمیل پوشه کار (port folio) به کارورزان

وظایف کارورز مجری در تدریس خرد

- طراحی واحد یادگیری بر اساس تحلیل برنامه درسی (کتاب درسی)، شناسایی ایده کلیدی/ مفاهیم و مهارت های اساسی
- تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح واحد یادگیری برای مدت زمان ۱۰ تا ۱۵ دقیقه
- استفاده از ایده های بدیع و روش های خلاقانه در تدریس کارورز، مورد تاکید است.
- تبیین و جلب مشارکت سایر کارورزان در فرآیند تدریس و گفتگوی حرفه‌ای با آنان
- تمهید فیلبرداری از تدریس هر کارورز، به عهده خودش است.
- تمامی کارورزان باید فایل آخرین و بهترین نسخه تدریس خود را در اختیار راهنمای تعلیم و تربیت قرار دهند.
- هر یک از اعضای گروه باید به نوبت تدریس کنند، ترجیحاً تمام اعضای یک گروه، به صورت پیوسته تدریس خود را ارائه نمایند.
- جلسات بازخورد در نشست های انتقادی باید دقیقاً و بطور سازنده روی مهارت هایی متمرکز شوند که در مرحله طراحی مورد نظر بوده است.
- هر کارورز، در تدریس خود، هر شش مهارت را به نمایش می گذارد اما تاکید وی روی یکی از مهارت های شش‌گانه خواهد بود.
- گزارش فعالیت های انجام شده در پوشه کار (port folio)

وظایف کارورز مشاهده گر در تدریس خرد

- کارورزان مشاهده گر، باید بر اساس رهنمودهای ارائه شده از سوی راهنمایان، به شکل سازنده، به کارورز مجری، بازخورد ارائه نمایند.
- در حالی که یک نفر مشغول تدریس می شود، بقیه کارورزان می توانند با وسایل ضبط نوار ویدئویی به مشاهده وی، راهنمایان و سایر شاگردان بپردازند.
- لازم است هر کارورز، تمام برنامه های اجرایی دیگران را مشاهده کند تا بتواند در فرایند ارائه بازخورد شرکت کند.
- گزارش تجارب مفید کسب شده در پوشه کار (port folio)